Qodobka 914aad

Wuxuu xaq u leeyahay deynlaha wax loo rahmay in uu qaato dulsaaradii amaahda dhacday rahmidda kaddib, sidoo kale wuxuu xaq u leeyahay inuu qaato waxyaalihii laga heli lahaa amaahda Xilli-xilli, waxaase shardi ah in laga gooyaa wuxuu qaato hor ahaan kharajyada, kaddibna dulsaarada kaddibna raasumaalka wax loo rahmay haddii si ka duwan sidaas lagu heshiin.

2. Deynlaha wax loo rahmay waxaa waajib ku ah in uu dhowro amaahdii rahmaneyd inta uu xaq u leeyahay inuu urursado isagoo aanu soo dhexgelin rahmuhu waana inuu ku qaataa meeshii iyo goortii la caddeeyey in lagu guto xaqa, isla markiina u sheegaa rahmaha.

Qodobka 915aad

Waxaa u bannaan deynsanaha deynta rahman in uu qabsado deynlaha wax loo rahmay markuu horjoogo, ishortaagyada ku saabsan ansaxidda xaqa rahman iyo kuwa uu lahaa inuu isku difaaco deynlaha asalka ah hortiisa, inta deynsanaha la wareejiyay uu isku hortaagi karo ishortaagyada kan loo wareejiyay hortiisa.

Qodobka 916aad

1. Hadduu dhaco waqtiga deynta rahman, inteyan dhicin deynta wax loo rahmay, deynsanaha uma bannaana in uu bixiyo deynta rahmaha iyo kan wax loo rahmay iyagoo haddii eysan waaa jirin, labaduna waxay weydiisan karaan in la dhigo wixii uu bixiyey deynsanaha, markaasna rahmidda waxay u guuraysaa wixii la dhigay.

2. Rahmaha iyo kan wax loo rahmay waa iney isla kaashadaan sida ay wax uga dhalin lahaayeen wixii uu bixiyey deynsanahu taasuna waa iney ahaataa sida ugu faa'iido badan rahanta iyadoo aan dhibaato ugu imaaneyn deynlaha wax loo rahmay iyadoo lagu dhaqsanayo in la sameeyo rahmid cusub oo loo sameeyo danta deynlahaas.

Qodobka 917aad

Haddey deynta rahman iyo tan wax loo rahmay noqdaan kuwo waajib ah in la bixiyo, waxaa u bannaan deynlaha wax loo rahmay haddaanu qaadan xaqiisa in uu deynta ka qaato inta uu yeesho ama in uu dalbo in la gado deyntaas ama uu huntiyo si waafaqsan qodobka 910 xubintiisa labaad.

BAABKA IV

XUQUUQDA HORUMARINTA

MADAXA I

AXKAAN GUUD

Qodobka 918aad

1. Horumarinta waa xaq uu sharciga siinaaya horumarin deynle la yaqaan isagoo lootixgelinaayo sababta uu ku mutaystay hormarinta.

2. Ma jirto amaah leh hormarin haddii uusan jirin qodob shareiyeed.

Qodobka 919aad

1. Darajada mudnaashada waxaa caddeynaya sharciga, haddii uusan si cad u tilmaamin darajada mudnaashada waxay ku dambeyneysaa mudnaashada kale ee ku soo arooray baabka kan.

2. Deynlayaasha mudani hormarin oo isku darajada ah, mid kasta waxaa wax lagu siinayaa qaybtiisu intey le'egtahay hadduuna jirin sharci sidaa ka duwan.

Qodobka 920aad

Xuquuqda homarinta guud waxaa lagu dabaqayaa xoolaha deynsanaha oo dhan, maguurto iyo guurtaba, hormarinta gaar ahaaneyd waxay ku kooban tahay guurtada ama maguurto la yaqaan.

Qodobka 921aad

1. Laguma hor istaagi karo hormarinta kan guurtada niyadsami ku haystay.

2. Waxaa loo qaadanayaa hayste sida qodobkaa ku tilmaaman kireestaha maguurtada marka loo eego guurtada ku jirta maguurtada la kireeyey ama kan hoteelka leh marka loo eego alaabta ay dhigteen hoteelka rukumada (clienti).

3. Hadduu ka baqo deynluhu asbaab caqliga gasha darteed in la baabi'iyo maguurtadii lagu lahaa hormarinta dantiisa awgeed, waxaa u bannaan inuu weydiisto in la ilaaliyo.

Qodobka 922aad

1. Waxaa lagu dabaqayaa xuquuqda hormarinta maguurtada Axkaanta rahmidda inteyan ka hor imaanin dabeecadda xaqaas. Si gaar ah waxaa la dabaqayaa axkaanta xoreyntaa diiwaangelinta, raadadka diiwaangelinta, cusbooneyntiisa iyo tirtiriddiisa.

2. Hase yeeshee, xaqa horumarinta guud haba ahaado meeshuu ku dhacayo maguurtee, looma baahna in loo raaco Xeerka Faafinta kumana sugnaado xaqa raacidda. Sidoo kale looma baahna in la faafiyo xuquuqda horumarinta maguurtada oo damiinaneysa lacagtey yeelato khasnadda dawladda. Xuquuqdaas horumarinta dhammaanteed wey ka horreysaa derejadeedu xaq kasta oo horumarin ah ee maguurto kale ama xaq kasta ee rahmid ah taariikhda diinwaangelintiisu goor kasta ha ahaatee, dhexdoodase, horumarinta damiinka u ah lacagtey yeelatay khasnadda dawladda, wey ka hor mareysaa xuquuqda horumarinta guud.

Qodobka 923aad

Waxaa lagu dabaqayaa xoolaha la cusleeyay xaqa hormarinta axkaanta ku saabsan lumidda iyo hallaabidda xoolaha la rahmay.

Qodobka 924aad

Wuxuu ku dhammaadaa xaqa hormarinta sida uu ku dhammaado xaqa rahmidda iyo kan haysashada haddeeyan jiriin sharci dhigaya wax khilaafsan sidaas.

MADAXA II

NOOCYO KA MID AH XAQA KALA HORMARINTA

Qodobka 925aad

Xuquuqda kala hormarinta oo ku qoran sharci gooni ah ka sokow xuquuqda ku dhisan qodobada soo socda waxay leeyihiin hormarin.

QAYBTA I

XUQUUQDA KALA HORMARINTA GUUD IYO XUQUUQDA KALA HORMARINTA GAARKA AH EE KU DHACDA GUURTADA

Qodobka 926aad

1. Kharajka garsooridda ee lagu bixiyey danaha deynleyda oo dhan si lagu dhowro xoolaha deynsanaha iyo gadidda waxaa laga hormarinayaa qiimaha xoolaha deynsanaha.

2. Kharajkaasna waxaa la bixinayaa ka hor dhammaan amaahda, xataa haddii ay yihiin kuwa leh xaqa kala hormarinta ama rahman yihiin iyagoo ku jiraan xuquuqda deynleyda loo bixiyey kharajka dantooda. Waa laga hormarinayaa kharajka lagu bixiyey gadidda xoolaha tan lagu bixiyey qaybinta.

Qodobka 927aad

1. Lacagaha ay yeelato khasnadda Dawladda oo ay ka mid yihiin canshuuraha iyo xuquuq kastoo kale waxay leeyihiin hormarin iyadoo la raacayo shuruudaha ay qorayaan sharciyada iyo Xeer nidaamiyayaasha ee nidaaminaya maadooyinkaas.

2. Waxaa laga qaadanayaa lacagtaas qiimada xoolaha uu saaran yahay culeyska, gacan kasta oo ay ku jiraan iyo xaq kastoo kale horti, haba ahaado mid leh hormarin ama wax loo rahmay iyadoo laga reebay kharajyada garsooridda.

Qodobka 928aad

1. Kharajyada lagu bixiyo dhowridda guurtada iyo waxyaalahay u baahan tahay oo hagaajin ah hormarin bey ku leeyihiin maguurtada nafteeda.

2. Kharajyadaas waxa laga jarayaa qiimaha (Il prezzo) guurtada xaqa hormarinta saareyd markii laga gooyo kharajkii garsoorka iyo lacagtay yeelatay khasnadda Dawladda kaddib iyaga dhexdooda waxa loo kala hormarinayaa sidey taariikhda bixintoodu ukala dambeeysey.

Qodobka 929aad

1. Amaahyada soo socda waxay ku leeyihiin mudnaan hormarin dhammaan xoolaha deynsanaha ha ahaadeen guurto ama maguurto.

b. Lacagta ay mutaystaan lixda bilood ee ugu dambeeysey shaqaalaha ha ahaadeen mushaharo ama abaalgudyo nooc kasta leh.

t. Lacgta lagu yeesho deynsanaha oo ku saabsan cunto iyo dhar isaga iyo dadka nafaqadoodu dul saaran tahay lixdii bilood ee ugu dambeysey.

j. Amaahyada masruufka ah uu mutaystay deynsanaha iyo qaraabadiisa lixdii bilood oo ugu dambeysey.

2. Amaahdaas loo bixiyey inta u dhiganta qof walba qaybta uu leeyahay kaddib markii la bixiyo kharajyada garsooridda iyo tey yeelato khasnadda Dawladda iyo kharajyada dhowridda iyo hagaajinta.

Qodobka 930aad

1. Lacagta lagu bixiyo abuurka iyo bacrinta iyo waxyaabaha kale ee wax tara, iyo waxyaalaha lagula diriro cayayaanka iyo tan lagu bixiyo shaqada beeridda iyo gooyidda waxay dhammaantood ku leeyihiin waxa laga gooyo beerta horumarin, waana isku derejo.

2. Waxaa laga qaata lacagtaas qiimaha wixii beerta ka go'ay, kaddib markii laga jaro amaahda qodobada kor lagu soo sheegay.

3. Isla axkaantaas ayaa lagu dabaqayaa lacagta ku baxday qalabka beeridda, kuwaasoo leh isla darajo kuna leh horumarin qalabka naftiisa.

Qodobka 931aad

1. Kirada dhismaha ama dhulka beeraha la mutaystay labo sano ama dhammaan inta u socdo heshiiska kirada haddii uu ka yar yahay laba sano iyo dhammaan waxa uu mutaysty kireeyuhu heshiiska kirada awgeed waxay hormarin ku leeyihiin guurtada la xaraashi karo ee ku jirta meesha la kireeyey iyo dhammaan wixii laga gooyey beerta ee uu leeyahay kireystaha.

2. Way ku sugnaaneysaa horumarinta ha lahaato guurtada ufuda kireystaha, ama dad kaleba ha lahaadeen, haddii ay sugnaato in uu ogaa kireeyuhu markii la gelinayey guurtayaasha in uu jiro xaq dad kale ku leeyahay isla guurtadaas iyadoo aan wax loo dhimin axkaamta ku saabsan guurtadu la xaday ama dhuntay.

3. Horumarinta waxaa lagu isticmaali karaa oo kale guurtada iyo miraha beereed ee uu leeyahay sii kireeystuhu hadduu kireeyuhu ku xiray ijaarka si cad in aan qof kale laga sii ijaari karin caynta.

Haddii sii kiraynta ayan reebneyn hormarintu laguma isticmaali karo ilaa iyo inta uu sii kiraystaha uu ku mutaystay kimaali kireeystaha goortii kireeyaha u sameeyey digniinta.

4. Amaahdaas hormarinta leh waxaa lagu bixinayaa qiimaha xoolaha lagu cusleeyey, kaddib amaahyada lagu soo sheegay qodobyada hore iyadoo laga reebaaya kuwa hormarinteeda aan laga hor istaagi karin kireeyaha maadaama uu yahay hayste niyadsami leh.

5. Haddii xoolihii lagu lahaa ay ka baxaan cayntii ijaarneyd xataa haddii kireeyuhu is hortaago hormarinta amaba uusan ogeyn iyo ceyntana ayan ku soo harin wax ku filan inay dasan ogeyn muanta hormarintu leh xuquuqdii mudnayd, sideedii ayey u taagnaaneysaa hormarintii iyadoo waxba u dhimin dad kale xaqooda ee niyadsami leh. Xaqa hormarinta waa taagnaanayaa xataa haddii wax u dhimaayo xuquuqda dadka kale muddo seddex sanadood laga billaabo maalinta sheyga laga dhaqaajiyay, haddii kireeyuhu ku sameeyey xaraash xoolaha la dhaqaajiyey muddada sharciyeed dhexdeeda. Hase yeeshee kireeyuhu waa inuu u celiyaa qiimaha hantidaas qofka saddexaad ee si niyadsami ah uga gatay suuqa ama naada ahaan ama ka gatay ganacsade ka mushtara sheyaalkaas oo kale.

Qodobka 932aad

1. Lacagta uu yeesho qofk leh hoteelka oo uu ku yeesho dadka ku soo dega, oo ku saabsan seexashada iyo cuntada iyo wixii lagu bixiyey rukun, waxay hormarin ku leedahay alaabtuu watay oo uu dhigtay hoteelka ama wixii la xiriira.

2. Mudnaanshada waxaa lagu yeelanayaa alaabtuu watay xataa haddii uusan lahayn rukunka haddii kan leh hoteelka la sugin in uu ogaa markii la soo gelinayey in dad kale xaq ku laban alaabtaas, waa in ayan alaabtaasu mid la xaday ama dhuntay ahayn.

Hoteelka kan lihi waa diidi karaa in alaabta laga guuriyo hoteelka haddaan la siin xaqiisa, isagoo diidsan ama aan ogeyn haddii la guuriyo xaqa hormarinta waa taagnaanayaa iyadoo wax loo dhimin xuquuqda dadka kale ee si niyadsamidda ah ku helay.

3. Qofka leh hoteelka wuxuu leeyahay darajada ay leedahay hormarinta kireeyaha.

Laba xaq haddey isgarbiyaan waxaa la hormarinayaa kan taariikhdiisu horreyso, haddii midkood uusan is hortaagin kan kale.

Qodobka 933aad

1. Cadaha hantida guurtada wixii uu xaq uga yeesho qiimaha guurtada iyo wixii raacsanaa wuxuu yeelanayaa hormarin hantidaas qiimaheeda, hormarintaasi way taagnaaneysaa haddii sheygii la gaday sidiisii yahay oo u dhowrsan yahay iyadoo aan wax loo dhimin xuquuqda uu helay qof kale isagoo niyadsan iyo iyadoo la raacayo axkaanta gaarka u ah arrimaha ganacsiga.

2. Hormarintaasi waxay ku xigtaa xagga darejada inta la soo sheegay ee ah xuquuqda hormarinta ee saaran guurtada, hase yeeshee waa luysku hortaagi karaa kireeyuhu iyo kan hoteelka leh, haddii la sugo iney ogaayeen goorta sheyga la gaday la soo gelivay meesha la ijaaray ama hoteelka.

Qodobka 934aad

1. Dadka wadaaga hal guurto hormarin bey ku leeyihiin guurtada si loo badbaadiyo mid walba xaqiisa, in uu ugu noqdo kuwa kale qaybsashada darteed.

2. Hormarintaas waxay leedahay isla darajada tan gadaha haddii isgarbiyaanne waxaa la hormarinayaa kan taariikhdiisu ay horreysey.

QAYBTA II

HORUMARINTA GAARKA AH EE DULSAARAN MAGUURTOOYINKA

Qodobka 935aad

1. Gadaha hal maguurto wixii uu xaq ugu yeesho qiimaha maguurtada iyo wixii raacsanaa, wuxuu hormarin ugu [illegible] yeelanayaa maguurtadaas.

2. Waana in la diiwaangeliyaa hormarintaas xataa haddii gadidda la diiwaangeliyey darajadeeduna waxay ka bilaabaneysaa goorta la diiwaangeliyo.

Qodobka 936aad

Lacagtey yeeshaan qandaraasleyda iyo arkiteetayaasha wax dhisa, sii dhisa hagaajiya ama sameeya hawlaha dayactirka ama hawl kasta oo kale waxay ku leeyihiin horumarin hawlahaas ilaa iyo inta ay la eg tahay qiimaha dheeraadka ah ee ka yimid hawlaha waqtiga gadidda ee maguurtada.

2. Waana in la diiwaangeliyaa, horumarintaas darajadeeduna waxay bilaabaneysaa marka la diiwaangeliyo.

Qodobka 937aad

Dadka wadaaga hal maguurto waxay ku leeyihiin horumarin isla maguurtada si loo badbaadiyo mid walba xaqiisa ay siineyso qaybsashadu inuu ugu noqdo kuwa kale.

Waana in la diiwaangeliyaa hormarintaas darajadeeduna waxay billaabaneysaa goorta la diiwaangeliyo.